

Na szkle malowane

► 1 TVP 21:20

TEATR

Śpiewogra Ernesta Brylla i Katarzyny Gaertner powstała na zamówienie Teatru Muzycznego we Wrocławiu i tam miała swą prapremierę w 1970 roku. „Pragnąłem uciec w krainę zabawy, zaproponować widzom wędrowanie po bajkowym i legendowym kraju...” – pisał o genezie utworu autor, tłumacząc jego formę i sposoby obrazowania. Bryll użył języka poetyckiego, stylizowanego na ludową gwarę. Korzystał przy tym obficie z właściwej góralskim bajarzom poetyki, w której rubaszny humor łączy się z liryką i dramatyzmem. Całość sztuki składa się z trzech epizodów ukazujących narodziny, miłość i śmierć legendarnego podhalańskiego zbrojnika Janosika.

Sztuka odniosła ogromny sukces i doczekała się dziesiątków inscenizacji. Piosenki Katarzyny Gaertner, stylizowane na folklor, a także zawierające w sobie elementy najnowszej muzyki, były nagrywane przez najpopularniejszych wykonawców (Czesław Niemen, Maryla Rodowicz, zespół 2+1) i zyskały rangę przebojów. Po kilku sezonach wielkiej popularności „Na szkle malowane” poszło w zapomnienie, z którego wydobyła go dopiero inscenizacja w warszawskim Teatrze Powszechnym z 1993 roku. Debiutująca nią w roli reżysera popularna aktorka Krystyna Janda zmieniła koncepcję autorów. W jej przedstawieniu miejscem akcji jest współczesna podhalańska gospoda, w której spotykają się młodzi górale i góralki, a także przedstawiciele miejscowej władzy (strażnik leśny, celnik). Oni to, pod przewodnictwem Opowiadacza (właściciela lokalu), odgrywają historię Janosika. W trakcie opowieści rzeczywistość nabiera charakteru bajkowego. Pojawiają się w niej postaci Anioła, Diabła i Śmierci. Nieśmiertelna legenda Harnasia staje się dla wszystkich przypomnieniem takich wartości, jak odwaga, uczucie, niepoddawanie się losowi.

Sukces, jaki odniosła inscenizacja Jandy, był w równej mierze zasługą wartości samego utworu, który w ciągu lat nie stracił nic ze swej atrakcyjności, jak też wykonawców, wśród których wiodą prym Dorota Stalińska jako Diabeł, Emilian Kamiński – Janosik i Krystyna Janda – Anioł oraz zespół Krywań, znakomity współtwórca muzyki i odtwórca kilku z wielkich przebojów śpiewogry. J.W.